

CELIA

Tillgänglig litteratur över gränserna

Vad innebär Marrakechfördraget?

SDK-konferensen 16.11.2018

Kirsi Yläne, tillgänglighetsexpert, Celia, Finland

Celia, IFLA och Kirsi

- Celia är ett kunskapscentrum för tillgänglig litteratur och publicering i Finland. Celia producerar och förmedlar litteratur i tillgängliga format, bl.a. talböcker och punktskriftsböcker, tillsammans med bibliotek och förlag.
 - Kirsi jobbar som tillgänglighetsexpert i Celia
- IFLA, International Federation of Library Associations and Institutions
 - [Libraries Serving Persons with Print Disabilities \(LPD\)](#)
 - Kirsi nuvarande ordförande i LPD
 - Medlemmar t.ex. från Sverige, Norge, Finland, Tyskland, Nederländerna, Frankrike, Kroatien, Egypten, Japan, Chile och USA.
 - IFLA har lobbat för Marrakechfördraget för flera år.

Vad innebär Marrakechfördraget?

- Hur påverkar det personer med läsnersättning i Sverige?

Marrakech?

Marrakechfördraget

- Ett internationellt fördrag som antogs i Marrakech 2013
- Medlemmar av WIPO antog fördraget.
- WIPO = World Intellectual Property Organisation
 - Världsorganisationen för den intellektuella äganderätten
 - det skärskilda organet i Förenta nationerna
- Den fullständiga titeln:
Marrakechfördraget om att underlätta tillgången tillpublicerade verk för personer med blindhet, synnedsättning eller annan läsnersättning

Vad är aktuellt nu?

- Det tog 3 år innan Marrakechfördraget trädde i kraft 30.9.2016.
 - Indien ratificerade först och Kanada var det 20. landet
- Nu har 45 länder ratificerat fördraget
- Europeiska unionen
 - Direktiv 2017/1564 & Förordning 2017/1563
 - Nationella lagstifning i EU-länderna före 12.10.2018
 - 1.1.2019 i kraft i de 28 EU-länderna

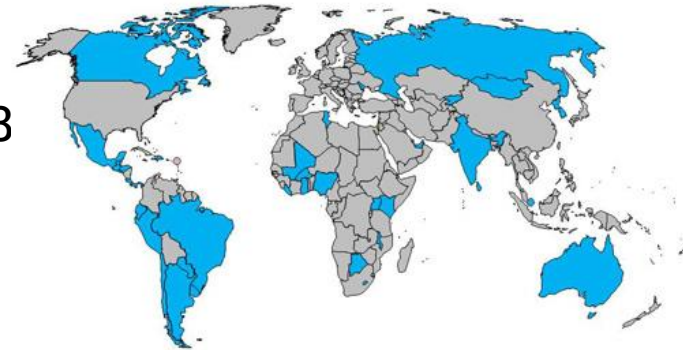
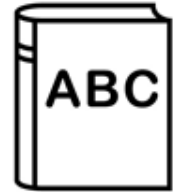

Bild: WIPO, Contracting parties of the MT
http://www.wipo.int/marrakesh_treaty/en/ (9.11.2018)

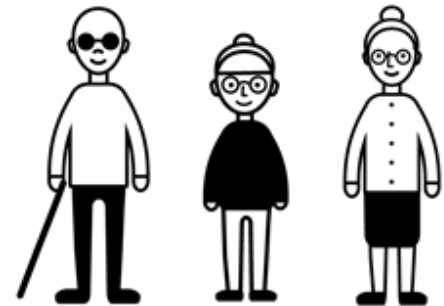
Vad innebär Marrakechfördraget? 1/3

- Ett internationellt ramverk som **reglerar rätten** till framställning, överföring och spridning av exemplar i tillgängligt format för personer med läsnedsättning mellan länder.
- Ett tillgängligt format
 - ett alternativt format, som ger en person med läsnedsättning tillgång till verket **lika enkelt och bekvämt** som en person utan läsnedsättning
 - Punktskriftböcker, ljudböcker, talböcker, storstil, DAISY, EPUB, Word, osv.

Vad innebär Marrakechfördraget? 2/3

- En person med läsnedsättning
 - en person med blindhet eller annan synnedsättning,
 - en person som har perceptions- eller lässvårigheter eller
 - en person som har en fysisk funktionsnedsättning (kan inte hålla eller hantera en bok)

Vad innebär Marrakechfördraget? 3/3

Länderna som ratificerar Marrakechfördraget måste i sin nationella lagstiftning

- 1) ge rätt att **framställa och sprida** tillgängliga kopior av litterära verk inom landet och
 - 2) ge rätt att **importera och exportera** tillgängliga kopior till och från andra länder som har ratificerat Marrakechfördraget.
- Länderna kan själva besluta några saker
 - förhandskontroll av den kommersiella tillgången till verk i tillgängliga format
 - ett system för ersättning

Målet

- att stoppa den boksvält
- spara resurser: Om en titel är framställd i ett land, behöver man inte framställa den igen i ett annat land.
- Lättare att få tillgängliga litteratur på främmande språk

Lag om upphovsrätt 17 §

Ett behörigt organ (på engelska *authorised entity*)

- är (också) en icke-vinstdrivande organisation som tillhandahåller utbildning, anpassad läsning eller tillgång till information för personer med syn- eller annan läsnedsättning som en av sina huvudsakliga uppgifter eller institutionella skyldigheter eller som en del av sitt uppdrag i allmänhetens intresse.
- får framställa, överföra och sprida tillgängliga kopior till personer med läsnedsättning och till andra behöriga organ
- Bibliotek och skolor **har rätt** att framställa och sprida tillgängliga böcker!
 - Marrakechfördraget **tvningar inte** bibliotek eller skolor.

Behöriga organs skyldigheter

- sprider tillgängliga kopior **endast** till personer med läsnedsättning eller andra behöriga organ
- vidtar **lämpliga åtgärder** för att motverka otillåtet spridning
- visar vederbörlig aktsamhet vid, och dokumenterar, sin hantering av verk och tillgängliga kopior
- offentliggör och uppdaterar information om hur det uppfyller skyldigheterna.

Litteratur över gränserna

- MTM:s digitala bibliotek innehåller mer än 110 000 anpassade titlar.
- Accessible Book Consortiums Global Book Service
 - 360 000 titlar
 - 76 språk
- EU ratificering
 - 80 000 titlar i spanska (ONCE)
 - 60 000 titlar i engelska (RNIB)
 - 35 000 titlar i finska (Celia)
- USA ska också ratificera
 - 650 000 titlar (Bookshare)

Mera information

- IFLA Guide [Getting Started](#): Implementing the Marrakesh Treaty for persons with print disabilities. A practical guide for librarians
 - MTM har översatt till svenska och ska utges i MTMs webb. *Komma igång: En praktisk handledning för bibliotek.*
- [Lag om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, 17 §](#)

Vill du veta ännu mera?

- Celia, IFLA Libraries Serving Persons with Print Disabilities och Finlands biblioteksförbundet ordnar en seminar på engelska
The Marrakesh Treaty in Action. Implementing the treaty and more ideas for accessible digital reading
- 12 mars 2019 i Ode Helsingfors nya centrumbibliotek
- Registrering öppnas i december.

Tack så mycket! Kiitos!

Email: kirsi.ylanne@celia.fi

Twitter: [@kirsiylanne](https://twitter.com/kirsiylanne)

